

**OG'IZ BO'SHLIG'INING YIRINGLI-YALLIG'LANISH KASALLIKLARINI
KOMPLEKS DAVOLASHDA BAKTERIOFAGLARDAN FOYDALANISH.**

Allayeva Aziza Nasridinovna

Buxoro davlat tibbiyot instituti

Anatomiya va klinik anatomiya kafedra assistenti

<https://orcid.org/0009-0004-2661-5078>

Kirish: Yigirmanchi asrning ikkinchi yarmida antibiotiklar ishlab chiqilgandan va yuqumli kasalliklarga qarshi kurash bo'yicha global dasturlar muvaffaqiyatga erishgandan so'ng, ular jiddiy xavf tug'dirmaganday tuyuldi. Ammo insoniyatning quvonchi erta bo'lib chiqdi, yuqumli kasalliklar qaytib keldi va butun dunyo bo'ylab millionlab odamlarning salomatligi va hayotiga tahdid solmoqda .

Hozirgi vaqtda bakterial infeksiyalarni davolash uchun, Rossiya Tabiiy fanlar akademiyasining akademigi, biologiya fanlari doktori , Sog'liqni saqlash vazirligining NPO Microgen Federal davlat unitar korxonasi fan va innovatsion rivojlanish bo'limi boshlig'i ta'kidlaganidek. Rossiya Federatsiyasi I.V. Krasilnikovning ta'kidlashicha, tibbiyotda 100 ga yaqin antibiotiklar faol qo'llaniladi.

Bir qator muhim kamchiliklar mavjud, jumladan, cheklangan ta'sir doirasi va turli zo'ravonlik, allergiyaning yon ta'sirini rivojlanish ehtimoli; harakatning selektivligi yo'qligi ko'pincha disbakteriozga olib keladi; va eng muhimi, mikroorganizmlarning antibiotiklarga chidamli navlarini (MO) paydo bo'lish ehtimoli yuqori. JSST hisob-kitoblariga ko'ra, 10-20 yil ichida deyarli barcha mavjud MOlar antibiotiklarga chidamli bo'ladi.

2001 yilda JSST antibiotiklardan oqilona va to'g'ri foydalanishga, infeksiyalarning oldini olish va nazorat qilish choralarini ishlab chiqishga qaratilgan Antimikrobiyal qarshilikni saqlash bo'yicha Global strategiyani qabul qildi.

Antibiotik inqirozi sharoitida infeksiyalarning oldini olish va ushbu infeksiyalarni muqobil davolash usullarini ishlab chiqish va undan kengroq foydalanish katta ahamiyatga ega. Shu maqsadda bakteriofaglar preparatlari (patogen mikroorganizmlarda ko'payish, ularni yo'q qilishga qodir bo'lgan o'ziga xos viruslar) kengroq qo'llanila boshlandi.

Staphylococcus, Streptococcus, Klebsiella, Proteus, Pseudomonas, Escherichiae, Shigella, Salmonellalar jinsi bakteriyalari keltirib chiqaradigan enteral va yiringli - oseptik kasalliklarning katta qismi mavjud .

sekinroq harakat qiladilar , lekin mutlaqo zararsizdirlar, tananing tabiiy mikroflorasiga ta'sir qilmaydilar, disbakteriozni keltirib chiqarmaydilar va kontrendikatsiyaga ega emaslar. Bakteriofag preparatlari tomonidan ko'rsatiladigan

antibakterial ta'sir yallig'lanish joyida patogen bakteriyalarning o'ziga xos lizisiga bog'liq. MDH mamlakatlarida bakteriofag preparatlari o'tkir ichak infeksiyalari - dizenteriya, tif isitmasi va salmonellyozni davolash va oldini olish, shuningdek, yiringli-septik va boshqa kasalliklarni davolash uchun keng qo'llaniladi.

Bakteriofaglar bir xil turdagi mikroob hujayralari ichida yashashi va ko'payishi mumkin va mikrofloraga hech qanday nojo'ya ta'sir ko'rsatmaydi.

Bakteriofag preparatlarining afzalligi ularning tegishli bakteriyalarga litik ta'sirining o'ziga xosligi, nojo'ya ta'sirlarning yo'qligi va antibakterial terapiyaning barcha turlariga mos kelishidadir. Bakteriyalarning klinik shtammlariga qarshi dorilarning faolligi 72-98% ni tashkil qiladi. Preparatlar antibiotiklarga chidamli bakteriyalar shtammlariga qarshi faoldir. Boshqa barcha muolajalar sinab ko'rilgan va muvaffaqiyatsiz bo'lsa ham bakteriofaglar samarali bo'ladi.

Maqsad: Og'iz bo'shlig'ining yiringli yallig'lanish kasalliklarini davolashda bakteriofaglardan foydalanishni asoslash .

Materiallar va usullar: Ushbu maqsad doirasida bakteriofaglarning ta'sir qilish mexanizmi va ulardan tibbiyot va stomatologiyada qo'llanilishi bo'yicha mavjud adabiyot ma'lumotlari tahlili o'tkazildi.

Tadqiqot natijalari:

Bakteriofaglar og'iz orqali buyuriladi, yaralarni sug'orish uchun ishlatiladi, drenajlangan bo'shliqlarga kiritiladi, shuningdek aerezollar shaklida qo'llaniladi. Yiringli-yallig'lanish kasalliklari bilan og'iz orqali qabul qilinganda, faglar qonga 1 soat ichida kiradi.

Ular nojo'ya toksik yoki allergik reaksiyalarni keltirib chiqarmaydi, kontrendikatsiyaga ega emas va homilador ayollar, emizikli onalar va har qanday yoshdagi bolalarga har qanday dori vositalari bilan birgalikda buyurilishi mumkin. Yuqori o'ziga xoslikdan tashqari, bakteriofaglar infeksiya joyiga chuqur kirib borish qobiliyati bilan ajralib turadi, antibiotiklarni bakteriyalar ko'payadigan "erish qiyin" joylarga etkazish muammoli bo'lishi mumkin.

Bakteriofaglarning ko'payishi uchun zarur bo'lgan bakteriyalar bo'lmasa, ikkinchisi tezda tanadan chiqariladi.

Og'iz bo'shlig'i kasalliklarini davolashda ishlatiladigan dorilar nafaqat patogen mikrofloraga ta'sir qiladi, balki disbakterioz va allergik reaksiyalarni keltirib chiqaradigan saprofit mikroflorani bostiradi (Grudyanov A. I., 2006; Orexova L. Yu., 2004).

umumiy periodontitni davolashda ishlatilgan (Georgadze I.I. va boshqalar, 1997; Bulgakova A.I., 1999), ammo bakteriofaglar bilan qo'llaniladigan preparatlar shartli patogen mikroorganizmlarning barcha guruhiga nisbatan litik faollikka ega emas edi. .

Bemorning og'iz bo'shlig'ining mikrobiologik tarkibiga va yallig'lanish jarayonining og'irligiga qarab, selektiv ta'sir mexanizmiga ega bo'lgan, mikroorganizmlarning chidamli shakllarini, allergik reaksiyalarni, disbakteriozni, og'iz bo'shlig'i shilliq qavatini bezovta qilmaydigan va yallig'lanish jarayonlarini tezda bartaraf etish uchun ishlatiladigan an'anaviy terapiya vositalari va usullari bilan mos keladi .

Uchun efir moylari va bakteriofaglarni o'z ichiga olgan mahsulotlar ishlatilgan havoning ifloslanishini kamaytirish uchun stomatologiya kabinetlarini davolash (Panyushin S.K. va boshqalar, 1999; Chubatova S.A. va boshqalar, 1999). Ushbu dastur havoni tozalash samaradorligini oshiradi (Chubatova S. A., 2010).

Xulosa: Bakteriofag preparatlarini qo'llash og'iz bo'shlig'ining yiringli-yallig'lanish kasalliklarini davolash va oldini olishga individual yondashish imkoniyatini ochib beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Allayeva A.N. (2023). DESCRIPTION OF DIAGNOSTIC AND THERAPEUTIC MEASURES AMONG ADULTS OF DIFFERENT AGES, SUFFERING FROM THE SALIVARY GLANDS DISEASES. American Journal of Pediatric Medicine and Health Sciences (2993-2149), 1(9), 46–49. Retrieved from <http://grnjournal.us/index.php/AJPMHS/article/view/1280>
2. L. R, J. ., A. N, A. ., & Sh. K, P. . (2023). MAIN DIAGNOSTIC ASPECTS IN PATHOLOGICAL CONDITIONS OF THE SALIVARY GLANDS OF DIFFERENT GENESIS. International Conference on Research Identity, Value and Ethics, 472–478. Retrieved from <https://www.conferenceseries.info/index.php/ICRIVE/article/view/1121>
3. Komilovna, K. M., Nasriddinova, A. A., Jamsher o'g'li, A. S., & Jaxongirovna, N. Z. (2023). A Method for Assessing The Effectiveness of Rehabilitation of Women of Fertile Age with Acquired Eyelid Defect. Journal of Advanced Zoology, 44, 2172-2176.
4. Allayeva, A. N. (2023). Structural Changes in Liver Tissue for Simulated Skin Burns of Rats. American Journal of Pediatric Medicine and Health Sciences (2993-2149), 1(10), 159-163. Retrieved from <http://grnjournal.us/index.php/AJPMHS/article/view/1987>
5. Allayeva, A. N. (2023). Morphological Changes in the Liver During Acetic Acid Burns. American Journal of Pediatric Medicine and Health Sciences (2993-2149), 1(10), 150-155. Retrieved from <http://grnjournal.us/index.php/AJPMHS/article/view/1985>
6. Кандова, Ф. А., & Аллаева, А. Н. (2023). ОСНОВНЫЕ ДИАГНОСТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРИ ПАТОЛОГИЧЕСКИХ СОСТОЯНИЯХ СЛЮННЫХ ЖЕЛЕЗ РАЗЛИЧНОГО ГЕНЕЗА. European Journal of Interdisciplinary Research and

- Development, 16, 179-188. Retrieved from <https://www.ejird.journalspark.org/index.php/ejird/article/view/643>
7. Botirovna, A. D. (2022). THE ROLE OF EXTRAOCULAR PATHOLOGY IN THE PATHOGENESIS OF MYOPIA IN CHILDREN AND ITS COMPREHENSIVE TREATMENT. *International Journal of Philosophical Studies and Social Sciences*, 2(4), 196-200.
 8. Д.Б.Авезова. (2023). ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНЫЕ МАКРОСКОПИЧЕСКИЕ ИЗМЕНЕНИЯ ЛЕГКИХ ПРИ ХРОНИЧЕСКОЙ ПОЧЕЧНОЙ НЕДОСТАТОЧНОСТИ. *ACADEMIC RESEARCH IN MODERN SCIENCE*, 2(19), 78–79. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8153280>
 9. Авезова, Д. (2023). МОРФОЛОГИЧЕСКИЕ ИЗМЕНЕНИЯ ЛЕГКИХ ПРИ ХРОНИЧЕСКОЙ ПОЧЕЧНОЙ НЕДОСТАТОЧНОСТИ. *Международная конференция по преподаванию высшего образования*, 1 (7), 14–15. Получено с <http://aidlix.com/index.php/de/article/view/1354>.
 10. Хасанова Д., Авезова Д.Б. (2023). Морфологические изменения, наблюдаемые в легких при хронической почечной недостаточности (эксперимент). *Международный журнал педиатрии и генетики*, 1 (3), 4–6. Получено с <https://medicaljournals.eu/index.php/IJPG/article/view/47>.
 11. Авезова, Д.Б., и Ахмедова, FQ (2023). Латынь и медицина. *Международный журнал формального образования*, 2 (6), 352–355. Получено с <http://journals.academiczone.net/index.php/ijfe/article/view/1053>.
<http://www.jazindia.com/index.php/jaz/article/view/1798/1361>
 12. Avezova Dilora Botirovna, & Khasanova Dilnoza Akhrorovna. (2023). Morphological Changes in The Lungs in The Model of Experimental Chronic Kidney Failure and Its Correction with Drugs. *Journal of Advanced Zoology*, 44(S-5), 2160–2162. <https://doi.org/10.17762/jaz.v44iS-5.1798>. More Citation Formats.
 13. Авезова, Д. Б. (2023). МОРФОЛОГИЧЕСКИЕ ИЗМЕНЕНИЯ В ЛЕГКИХ И ЕГО КОРРЕКЦИЯ В МОДЕЛИ ХРОНИЧЕСКОЙ ПОЧЕЧНОЙ НЕДОСТАТОЧНОСТИ. *AMALIY VA TIBBIYOT FANLARI ILMIY JURNALI*, 2(12), 146-149.
 14. Avezova, B. D. (2023). Morphological changes observed in the lungs in chronic renal failure. *JOURNAL OF HEALTHCARE AND LIFE-SCIENCE RESEARCH*, 2(12), 35-37.